

- **6410124 - ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: 19^{ος}-21^{ος} ΑΙΩΝΑΣ**

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	6410124	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Ε΄, Ζ΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία της κατάρτισης των καθηγητών γαλλικής Μέσης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα: 19 ^{ος} -21 ^{ος} αιώνας. Συγκριτικές προσεγγίσεις		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	4	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου (ΜΕΕ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Γαλλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/FRL338/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να αποκτήσουν μια σφαιρική και σε βάθος γνωριμία με την συγκεκριμένη θεματική περιοχή, γεωγραφικό χώρο και χρονολογική περίοδο και να αξιολογούν τη σημασία των γεγονότων, των εξελίξεων και των πολιτικών, κοινωνικών μετασχηματισμών που τη σηματοδεύουν, • να αναγνωρίζουν τη συνθετότητα στην παραγωγή της ιστορικής γνώσης, • να κατανοούν, να αναλύουν και να ερμηνεύουν διαφορετικά είδη ιστορικών πηγών, μέσα από την κριτική ανάγνωσή τους,

- να επεξεργάζονται τεκμηριωμένα επιχειρήματα, με τα οποία να εξηγούν τις αιτίες, τα χαρακτηριστικά και τις συνέπειες των πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών φαινομένων,
- να συγκρίνουν, να αναλύουν, να συνθέτουν ιστορικά δεδομένα,
- να προβούν σε βιβλιογραφική- αρχειακή έρευνα (εντοπισμός, συλλογή και αξιολόγηση ιστορικών δεδομένων) και να μπορούν να εκπονήσουν μια ιστορική μελέτη,
- να σκέφτονται αφαιρετικά, αναλυτικά και συνθετικά.

Γενικές Ικανότητες

- Ικανότητα για αναζήτηση, σύγκριση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Συμμετοχή σε διάδραση
- Προαγωγή της δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Αυτόνομη εργασία
- Αυτόνομη και ομαδική εργασία.

(3) ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αυτό στοχεύει στη μύηση των φοιτητών και φοιτητριών στις βασικές κατευθύνσεις και τάσεις των εκπαιδευτικών πολιτικών που διαμορφώθηκαν στην Ευρώπη από τον 19ο αιώνα και μέχρι τις μέρες μας στον τομέα της κατάρτισης καθηγητών και καθηγητριών Ξένων Γλωσσών και ειδικότερα της Γαλλικής.

Πιο συγκεκριμένα, με επίκεντρο τη γαλλική γλώσσα, εξετάζεται, σε ένα πρώτο επίπεδο, η θεσμική πορεία της επαγγελματικής μόρφωσης των καθηγητών/τριών αυτής της ειδικότητας στην Ελλάδα. Δεδομένου ότι η γένεση και η εδραίωση των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών θεσμών συνδιαλέγεται άμεσα στη χώρα μας με την ευρύτερη πολιτική και διπλωματική συγκυρία, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις σημαντικότερες πτυχές της πολιτιστικής διείσδυσης των δυτικοευρωπαϊκών δυνάμεων στον ελλαδικό χώρο. Ο προβληματισμός επικεντρώνεται εδώ στις συγκρούσεις μεταξύ πολιτιστικών εταίρων, στις πολιτικές συνεργασίες και στις στρατηγικές που τέθηκαν σε εφαρμογή από τους εμπλεκόμενους επίσημους εκπαιδευτικούς φορείς για την προώθηση του ζητήματος. Τα ερμηνευτικά σχήματα που προτείνονται (κυρίως το πλέγμα των σχέσεων εξάρτησης/αμοιβαιότητας/αντιπαλότητας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών) αφενός επιτρέπουν την καλύτερη κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζει στην Ελλάδα η θεσμοθέτηση της μόρφωσης του καθηγητικού αυτού σώματος, αφετέρου διευκολύνουν την ερμηνεία των εκάστοτε κυβερνητικών επιλογών.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, εξετάζεται η συγκρότηση των Ξένων Γλωσσών και Φιλολογιών σε γνωστικό αντικείμενο - με έμφαση στο πεδίο των γαλλικών σπουδών - καθώς και η πορεία προς την ένταξή του στο ελληνικό πανεπιστημιακό πρόγραμμα σπουδών εκκινώντας χρονολογικά από την οργάνωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με τα διατάγματα της 31ης Δεκεμβρίου 1836. Μελετάται διαχρονικά η φιλοσοφία που διέπει τη σύνταξη των σχετικών προγραμμάτων σπουδών κατά τον 20ό και 21ο αιώνα και καταδεικνύεται η σύνδεσή της με τους στόχους των εκάστοτε διπλωματικών, πολιτιστικών και εκπαιδευτικών πολιτικών.

Στο πλαίσιο του γενικότερου αναστοχασμού που ενεργοποίησε κατά τις τελευταίες δεκαετίες η Ιστορία των Γυναικών και του Φύλου αναφορικά με τη διαμόρφωση των επιστημονικών πεδίων, το μάθημα στοχεύει, σε ένα τρίτο επίπεδο, στην ευαισθητοποίηση των φοιτητών και φοιτητριών στην έμφυλη διάσταση της ιστορίας της εκπαίδευσης του διδακτικού προσωπικού Ξένων Γλωσσών με την ανάδειξη θεματικών και τη χρήση των ερμηνευτικών εργαλείων που εισήγαγαν οι σχετικές με το φύλο σπουδές.

Τέλος, μέσα από τη συγκριτική θεώρηση των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών πολιτικών για την κατάρτιση των δασκάλων Ξένων Γλωσσών κατά το 19ο, 20ό και 21ο αιώνα, επιδιώκεται η ανάδειξη της θέσης που κατέχει στην Ευρώπη (π.χ. σε Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία...) το γνωστικό αυτό αντικείμενο διαχρονικά αλλά και στη συγχρονία. Στόχος είναι επίσης να προβληματιστεί το μελλοντικό ελληνικό καθηγητικό προσωπικό της Γαλλικής σχετικά με τη συνθετότητα και την πολυπλοκότητα των παραγόντων που διαμορφώνουν σε ένα ευρύτερο γεωγραφικό πλαίσιο (την Ευρώπη) τους στόχους των σχετικών εκπαιδευτικών πολιτικών.

Μεταξύ των στόχων του μαθήματος είναι, τέλος, η μύηση του φοιτητικού κοινού στην επιστημονική έρευνα με την ανάθεση πανεπιστημιακών εργασιών.

Ενότητες

1. Η διδασκαλία της Γαλλικής και οι καθηγητές αυτής της ειδικότητας στην Ελλάδα κατά τον 19^ο αιώνα.
2. Οι πρώτες απόπειρες δημιουργίας μιας δομής κατάρτισης καθηγητών γαλλικής στην Ελλάδα. Εκπαιδευτική πολιτική και πολιτιστική διπλωματία: οι αρχές μιας μακράς ελληνογαλλικής συνεργασίας (1897-1924).
3. Σύσταση και εξέλιξη των δομών κατάρτισης καθηγητών ξένων γλωσσών σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη: π.χ. Αγγλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία (19^{ος} και αρχές 20^{ού} αιώνα).
4. Το παράδειγμα του Ειδικού Τμήματος προετοιμασίας καθηγητών γαλλικής του Γαλλικού Ινστιτούτου στην Αθήνα. Μελέτη ανάλογων δομών σε Ευρώπη και κυρίως σε Γαλλία. Η συγκρότηση των γαλλικών σπουδών σε γνωστικό αντικείμενο στην Ελλάδα: προγράμματα σπουδών, υποτροφίες, φοιτητικό κοινό (1925-1955).
5. Οι έδρες ξένων γλωσσών και φιλολογιών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Σύγκριση με άλλα ευρωπαϊκά κράτη. Ο ρόλος της πολιτιστικής διπλωματίας στην εξέλιξη του θεσμού αυτού. Οι ίδρυση των ξενόγλωσσων Τμημάτων
6. Το παράδειγμα του Τμήματος γαλλικών σπουδών της Αθήνας: προγράμματα σπουδών, εκπαιδευτικό προσωπικό και φοιτητικό κοινό (1955-1976).
7. Ζητήματα ακαδημαϊκής συγκρότησης των προγραμμάτων: τα προγράμματα σπουδών στις δεκαετίες 1980 και 1990, σύγκριση των σημερινών προγραμμάτων σπουδών των Τμημάτων Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας σε ΕΚΠΑ και ΑΠΘ, σύγκριση με προγράμματα τμημάτων άλλων ευρωπαϊκών κρατών.
8. Παρουσίαση από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες των εργασιών που εκπόνησαν μέσα από αρχειακή έρευνα και επεξεργασία πρωτογενών πηγών.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> • Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία (PowerPoint) • Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class: παρέχονται σημειώσεις, διδακτικό υλικό, πηγές, χρήσιμοι σύνδεσμοι, βιβλιογραφία και εργασίες σε ηλεκτρονική μορφή • Τρόποι επικοινωνίας με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες: μέσω email και της πλατφόρμας e-class (ανακοινώσεις) και κατά τις ώρες συνεργασίας που ορίζονται στην αρχή κάθε εξαμήνου.
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	

	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	19
	Διαδραστική διδασκαλία / Φροντιστήριο (Ανάλυση και σχολιασμός ιστορικών πηγών μέσα στο αμφιθέατρο)	12
	Δημόσιες παρουσιάσεις	8
	Ατομική βιβλιογραφική έρευνα	6
	Εκπόνηση της προφορικής παρουσίασης της εργασίας και συγγραφή εργασίας	30
	Αυτοτελής μελέτη για την τελική γραπτή εξέταση	25
	Σύνολο μαθήματος	100 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Γλώσσα αξιολόγησης:</i> Γαλλική ● <i>Μέθοδος αξιολόγησης:</i> παρουσία στις παραδόσεις και συμμετοχή στις προτεινόμενες εργασίες και ασκήσεις 40 %, τελική γραπτή εξέταση 60%. Η γραπτή εξέταση περιλαμβάνει: ερώτηση/εις σύντομης απάντησης και σχολιασμό πρωτογενούς πηγής ή ιστορικού κειμένου. ● <i>Κριτήρια αξιολόγησης:</i> ακρίβεια, πληρότητα, στοιχειοθέτηση και δικαιολόγηση των απαντήσεων, συνοχή, δυνατότητα κριτικής ανάλυσης της ιστορικής πηγής, συνθετική ικανότητα. Τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται στους φοιτητές στην έναρξη του εξαμήνου. 	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ
<p>ΑΝΤΩΝΙΟΥ, David (2011). <i>Écoles françaises en Grèce. Essai d'inventaire</i>, trad. du grec Marcel Durand, Athènes, CIREL [2009 pour l'édition grecque].</p> <p>ΑΝΤΩΝΙΟΥ, Δαυίδ (1987-1989). <i>Τα προγράμματα της Μέσης Εκπαίδευσης (1833-1929)</i>, 3 τ., Αθήνα, ΙΑΕΝ.</p>

- ____ (2012). *Δάσκαλοι - καθηγητές της γαλλικής γλώσσας στα ελληνικά σχολεία του 19^{ου} αιώνα. Βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία : Συμβολή στη διδασκαλία και διάδοση της γαλλικής γλώσσας και του γαλλικού πολιτισμού*, Διεθνές Κέντρο Έρευνας – La Fontaine, Αθήνα.
- ΑΝΤΩΝΙΟΥ, Χρήστος Ηρ. (2006). « Η Γερμανική Γλώσσα στην Ελληνική Εκπαίδευση (1931-2005) ». *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, n° 144 : 38-60.
- BASCUÑANA, Juan García (1999). « L'institutionnalisation du FLE dans l'enseignement public espagnol après la loi Moyano (1857) : avatars et conséquences ». *Documents pour l'histoire du français langue étrangère ou seconde*, n° 23 : 108-123.
- BISQUERRA, Claude (2005). « Le statut du professeur de français en Italie (Abruzzes, 1860-1880) ». LÉPINETTE, Brigitte – JIMÉNEZ, Maria Elena – PINILLA, Julia (dir.). *L'enseignement du français en Europe autour du XIX^e siècle. Histoire professionnelle et sociale. Documents pour l'histoire du français langue étrangère ou seconde*, n° 33/34 : 169-186.
- BOWIE, Malcom (1992). « Les études françaises dans les universités britanniques : une esquisse ». *Littérature*, n° 87 : 77-87.
- CHERVEL, André (1988). « L'histoire des disciplines scolaires. Réflexions sur un domaine de recherche ». *Histoire de l'Éducation*, n° 38 : 59-119.
- ____ (1993). *Histoire de l'agrégation : contribution à l'histoire de la culture scolaire*, Paris, Institut national de recherche pédagogique et éd. Kimé.
- CHRIST, Herbert (2005). « Du Maître de langue au "Neuphilologe". La formation des enseignants de français en Allemagne au cours du 19^e siècle ». LÉPINETTE, Brigitte – JIMÉNEZ, Maria Elena – PINILLA, Julia (dir.). *L'enseignement du français en Europe autour du XIX^e siècle. Histoire professionnelle et sociale. Documents pour l'histoire du français langue étrangère ou seconde*, n° 33/34 : 47-62.
- ΔΗΜΑΡΑΣ, Αλέξης (2007) [1973]. *Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε*, Αθήνα, Βιβλιοπωλείο της Εστίας.
- EFTHYMIΟΥ, Loukia (2011). « Histoire d'une cohabitation, histoire d'une collaboration : les personnels grec et français du Département de Langue et Littérature françaises de l'Université d'Athènes (1954-1991) ». PROSCOLLI, Argyro – ANASTASSIADI, Marie-Christine – FORAKIS, Kyriakos *et al.* (dir.). *Communiquer, échanger, collaborer en français dans l'espace méditerranéen et balkanique, Actes du 7^e Congrès Panhellénique et International des Professeurs de Français*, Athènes, Université d'Athènes : 215-226.
- ____ (2015). *La Formation des francisants en Grèce : 1836-1982*, Paris, Publibook.
- ESPAGNE, Michel – LAGIER, Françoise – WERNER, Michael (1991a). *Philologiques*, t. 2 : *Le maître des langues, les premiers enseignants d'allemand en France (1830-1850)*, Paris, Éditions de la Maison des sciences de l'homme.
- ____ (1993). *Les chaires de littérature étrangère au XIX^e siècle*, Paris, Cerf.
- ____ - WERNER, Michael (dir.) (1994). *Les études germaniques en France (1900-1970)*, Paris, CNRS Éditions.

- FINKENSTAEDT, Thomas - SCHOLTES, Gertrude (dir.) (1983). *Towards a History of English Studies in Europe*, Augsburg, I&I.
- FRIJHOFF, Wilhem – REBOUILLET, André (1998). *Histoire de la diffusion de l'enseignement du français dans le monde. - Le français dans le monde*, n° spécial : *Recherches et applications*, Hachette.
- GERBOD, Paul (1991). « L'Enseignement de la langue française en Angleterre au XIX^e siècle (1800-1860) ». *L'Information historique*, vol. 53, n° 5 : 180-186.
- HASSLER, Gerda (2005). « Les maîtres de langues et la constitution de la philologie romane en Allemagne ». LÉPINETTE, Brigitte – JIMÉNEZ, Maria Elena – PINILLA, Julia (dir.). *L'enseignement du français en Europe autour du XIX^e siècle. Histoire professionnelle et sociale. Documents pour l'histoire du français langue étrangère ou seconde*, n° 33/34 : 22-46.
- MANITAKIS, Nicolas (2004). *L'essor de la mobilité étudiante internationale à l'âge des états-nations. Une étude de cas : les étudiants grecs en France (1880-1940)*, thèse de doctorat, EHESS.
- ΜΑΣΤΟΡΑ, Μαριάνθη-Ελισάβετ (2006). *Η επίδραση της γαλλικής γλώσσας και του πολιτισμού της Γαλλίας στα εκπαιδευτήρια της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας από της ιδρύσεώς της (1836) έως τις αρχές του 20^{ου} αιώνα*, διδακτορική διατριβή στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ.
- ΜΟΜΒΕΡΤ, Monique (2006). *L'enseignement de l'allemand : XIX^e-XXI^e siècles*, Paris, INRP.
- ΜΠΟΥΖΑΚΗΣ, Σήφης (2002). *Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα. Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια, Γενική και Τεχνικοεπαγγελματική Εκπαίδευση*, τ. Β' : *Μεταρρυθμιστικές προσπάθειες 1959, 1964, 1976/77, 1985, 1997/98*, Αθήνα, Gutenberg.
- ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ-ΠΡΟΒΑΤΑ, Ελισάβετ (1994). *Η Γαλλική Γλώσσα στην Ελλάδα (τέλος ΙΗ' και ΙΘ' αιωνας)*, Αθήνα, Ίδρυμα Νεοελληνικών Σπουδών.
- ΠΑΠΑΕΥΘΥΜΙΟΥ-ΛΥΤΡΑ, Σοφία – ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, Αναστασία – ΚΟΥΤΣΟΥΔΑΚΗ, Μαρία κ.ά. (2008). *Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας. 56 Χρόνια Παρουσίας*, Αθήνα, Εκδ. Πανεπιστημίου Αθηνών.
- PROSCOLLI, Argyro (1998). « La Grèce. Caractéristiques du "plurilinguisme grec". Dimensions culturelles et sociales de l'enseignement des langues vivantes ». HERRERAS, José Carlos (dir.). *L'enseignement des langues étrangères dans les pays de l'Union européenne*, Peeters, Louvain-la Neuve : 221-244.
- ____ (2008). « Les efforts d'actualisation du Programme d'Études du Département de Langue et Littérature françaises de l'Université d'Athènes ». VLACHOPOULOS, Stefanos – GOGAS, Themistocles (ed.). *Foreign Language Teaching in Tertiary Education, Proceedings of the 2nd International Conference*, Ioannina, Carpe Diem : 27-41.
- PROST, Antoine (1968). *L'Enseignement en France 1800-1967*, Paris, A. Colin.
- PROVATA, Despina (2011). « Construction identitaire et enseignement du français en Grèce au XIX^e siècle ». DIMADIS, Konstantinos (dir.). *Identities in the Greek world (from 1204 to the present day)*, 4th European Congress of Modern Greek Studies, Granada, 9-12 September 2010, Proceedings : 281-292.

ROGERS, Rebecca (2006). « Les femmes dans l'enseignement des langues vivantes : éléments pour une histoire à construire ». *Études de linguistique appliquée*, n° 142/2, Paris, Klincksieck : 135-149.

ΣΔΟΥΓΚΑ, Φανή (1991). *Η Μεθοδολογία της διδασκαλίας της γαλλικής γλώσσας στην ελληνική δημόσια εκπαίδευση μέχρι το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο*, διδακτορική διατριβή στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΑΠΘ.

THOMAS, Adèle (2005). « À la conquête d'un statut professionnel : les enseignants de français en Angleterre et leurs associations (1880-1914) ». LÉPINETTE, Brigitte – JIMÉNEZ, Maria Elena – PINILLA, Julia (dir.). *L'enseignement du français en Europe autour du XIX^e siècle. Histoire professionnelle et sociale. Documents pour l'histoire du français langue étrangère ou seconde*, n° 33/34 : 214-226.

VERNEUIL, Yves (2005). *Les agrégés : histoire d'une exception française*, Paris, Belin, coll. « Histoire de l'éducation ».

ΧΟΪΔΑ, Κονδυλία (2003). *Το μάθημα των γαλλικών στα ελληνικά σχολεία της μέσης εκπαίδευσης του ελεύθερου κράτους και του έξω ελληνισμού κατά τον 19^ο αιώνα: σκοπός, περιεχόμενο, οργάνωση, βιβλία*, διδακτορική διατριβή στο Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.

ΖΕΠΠΟΣ, Δημήτρης (2007). *Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας της γερμανικής γλώσσας στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά το σχολικό έτος 2002-2003*, διδακτορική διατριβή στο Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ.

ΖΙΩΓΟΥ-ΚΑΡΑΣΤΕΡΓΙΟΥ, Σιδηρούλα (1986). *Η μέση εκπαίδευση των κοριτσιών στην Ελλάδα (1830-1893)*, Αθήνα, ΙΑΕΝ.

____ (2011b). « Γυναίκες και ανώτατη εκπαίδευση στην Ελλάδα : 19^{ος} και 20^{ος} αιώνες ». ΜΠΟΥΖΑΚΗΣ, Σήφης (επιμ.). *Πανόραμα ιστορίας της εκπαίδευσης*, Αθήνα, Gutenberg-Γιώργος & Κώστας Δαρδανός : 597-613.

II. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

CHAUBET, François (2006). *La politique culturelle française et la diplomatie de la langue. L'Alliance française*, Paris, L'Harmattan.

COSTE, Daniel (dir.). *Aspects d'une politique de diffusion du français langue étrangère depuis 1945. Matériaux pour une histoire*, Paris, Hatier.

FLITOURIS, Lampros (2004). *À la recherche d'une véritable politique culturelle internationale. La présence culturelle et spirituelle de la France en Grèce de la fin de la Grande Guerre aux années 1960*, thèse de doctorat, Université de Versailles Saint-Quentin-en Yvelines.

____ (2005). « L'Institut français d'Athènes pendant la Seconde Guerre mondiale ». *Guerres mondiales et conflits contemporains*, n°218/2 : 37-52.

GUÉNARD, Annie (1998). « La politique culturelle française vis-à-vis des États balkaniques dans l'entre-deux-guerres ». *Balkan Studies*, n° 29/1 : 143-159.

MARÈS, Antoine (1983). « Puissance et présence culturelle de la France. L'exemple du Service des Œuvres à l'étranger dans les années Trente ». *Relations Internationales*, n° 33 : 65-80.

ORY, Pascal (1994). *La Belle Illusion. Culture et politique sous le signe du Front Populaire, 1935-1938*, Paris, Plon.

PICARD, Emmanuelle (1999). *Des usages de l'Allemagne. Politique culturelle française en Allemagne et rapprochement franco-allemand, 1945-1963. Politique publique, trajectoires, discours*, thèse de doctorat, Institut d'Études Politiques de Paris.

____ (2009). « Les enseignants de français dans la diplomatie culturelle : perspectives archivistiques et scientifiques ». LE GOFF, Armelle (dir.). *Les hommes et les femmes de l'Université. Deux siècles d'Archives*, Paris, Institut nationale de la recherche pédagogique : 121-130.

RENARD, Isabelle (2001). *L'Institut de Florence 1900-1920. Un épisode des relations franco-italiennes au début du XX^e siècle*, Rome, École Française de Rome.

VALENTI, Catherine (2006). *L'École française d'Athènes*, Paris, Belin.

ΦΛΑΪΣΕΡ, Χάγκεν (2003). « Στρατηγικές πολιτισμικής διείσδυσης των μεγάλων δυνάμεων και ελληνικές αντιδράσεις, 1930-1960 ». ΦΛΑΪΣΕΡ, Χάγκεν. *Από τη Δικτατορία στον Εμφύλιο. Τομές και συνέχειες*, 2^η έκδοση, Αθήνα, Καστανιώτης : 87-120.